

فارماسیوتیکس ۱

دکتر گل محمد زاده

کمیته علمی داروسازی مهر ۹۲

نویسندگان :

غزل سادات عسکریپور

الناز کاریزنوی

صدف اکبری

مهدیه خورسندی

تایپ :

امیر محمد تاجیک

فهرست

دارو.....	8
اجزای دارو.....	8
طبقه بندی دارو.....	8
داروخانه.....	8
داروسازی در کتب مرجع.....	8
وظایف دکتر داروساز.....	9
سواد سلامت.....	10
Drug: Legal Types.....	12
Coumpounding.....	12
Pharmaceutical Care.....	12
اقتصاد در داروخانه.....	12
اخلاق در داروسازی.....	13
سوگندنامه بقراط.....	13
مجموعه قوانین و مقررات دارویی ایران.....	14
OTC تجویز داروهای.....	14
تجویز داروهای طبیعی و سنتی.....	14
Degrees in Pharmacy.....	15
Different fields in pharmacy.....	15

فارماسیوتیکس	16
R&D (Research and Development)	17
اشکال دارویی Dosage Forms	17
Fast dissolving fast disintegrating.....	19
راه های تجویز Route of Administration	19
الف) راه تجویز خوراکی.....	20
Controlled Release Vs. Sustained Release Drugs.....	22
راه های تجویز زیرزبانی و داخل دهانی Sublingual and Buccal.....	23
ب) روش های تزریقی Parenteral Routes.....	24
انواع روش های تزریقی.....	24
IM	24
SC.....	24
ID	24
Intravascular.....	25
مزایای روش تزریق داخل عروقی	25
معایب روش های تزریق داخل عروقی.....	25
ج) راه تجویز موضعی Topical Route	26
الف) پوست.....	26
ب) مخاط.....	27
د) راه تجویز مقعدی Rectal Route	27

راه تجویز استنشاقی (ه Inhalation Route.....	28
بهترین راه تجویز.....	29
تفاوت در جذب بین اشکال مختلف دارویی.....	29
اثرات داروها.....	29
فرمولاسیون داروها.....	29
الف) مطالعات پیش فرمولاسیونی.....	29
انواع ناپایداری های شیمیایی.....	31
1- هیدرولیز.....	31
2- اکسیداسیون.....	32
3- فتولیز.....	32
ب) مطالعات فرمولاسیون.....	32
علائم تخریب و فساد در اشکال دارویی.....	33
ج) مطالعات پس فرمولاسیون.....	33
اشکال دارویی.....	34
الف) اشکال دارویی گازی.....	35
ب) اشکال دارویی جامد.....	36
1- پودرها.....	36
2- گرانول.....	37
3- قرص.....	37
انواع قرص ها.....	38

Sustained Release and Controlled Release	39
4- کپسول	40
5- کاشتنی ها	41
6- چسب های پوستی	41
ج) اشکال دارویی مایع	41
1- محلول ها	41
اجزایی که در محلول ها استفاده می شوند	43
انواع محلول ها	43
شربت syrup	43
Elixir	44
تنتور Tincture	44
Spirit	45
Collodion	45
غرغره ها Gargles	45
Mouth Washes	45
Linctuse	45
Mucilage	45
سیستم های پراکنده	46
2- امولسیون	46
انواع حالات امولسیون	46
Cracking	47

Creaming	48
phase inversion	48
تست ها بررسی انواع امولسیون	48
3- سوسپانسیون	49
راه های تهیه سوسپانسیون	49
د) اشکال دارویی نیمه جامد	50
1- پماد ها	50
2- کرم ها	50
3- ژل ها	51
4- خمیر ها	51
5- ضماد ها	51
6- شیاف ها	52
7- شیاف های واژینال	52
بسته بندی فرآورده های نیمه جامد	52
سایر اشکال	52
1- foam	52
2- vial	52
3- آمپول ها	53
4- اشکال مایع چشمی	53
5- اشکال نیمه جامد چشمی	53
6- قطره های گوش و بینی	54

Adverse Drug Reaction (ADRs)	54
Factors Affecting ADR	54
ADR Types	54
نسخه و اختصارات آن	55
دستور مصرف ها	57
محاسبات داروسازی	57
اصطلاحات مربوط به اندازه گیری و شمارش	58
سیستم های اندازه گیری	58
1- سیستم متریک	59
2- Avoirdupois system	60
3- Apothecary system	60
4- واحد اوزان در ایران قدیم	61
5- سیستم خانگی	61
اصطلاحات مربوط به شرایط نگهداری	62
اندازه گیری حجم و ابزارها	64
مقایسه وزن مخصوص و چگالی	65
Aliquot method for measuring	66
رقیق سازی	66
قوانین مربوط به تبدیل دوز بزرگسالان به بچه ها	66

دارو

عاملی برای تشخیص، کاهش، درمان و پیشگیری از بیماری هاست به طور مثال ماده حاجب که برای تشخیص استفاده می شود و یا داروهایی که برای پیشگیری از بیماری استفاده می شوند همه از قوانین دارویی پیروی می کنند. دارو هم برای بهبود شرایط جسمی و هم برای بهبود شرایط روحی است. داروها برای بیماری حاد و مزمن مورد استفاده قرار می گیرند.

اجزای دارو

اولین جزء ماده ی موثره (ترکیب اصلی active ingredient) است و بقیه مواد جانبی (excipient) هستند که برای ساخت شکل دارویی به آن ها نیاز داریم .

طبقه بندی داروها

- بر اساس منبع : گیاهی یا شیمیایی
- بر اساس اثرات فارماکولوژیک : مثلا داروهای قلبی و عروقی ، اعصاب ، آنتی بیوتیک و ...
- بر اساس ساختار شیمیایی : مثلا بنزودیازپین ها ، فنوتیازین ها و ...

☑ نکته : در داروخانه ها طبقه بندی فارماکولوژیک کاربردی تر است .

داروخانه

موسسه ای است پزشکی که با اخذ پروانه مخصوص از وزارت بهداشت تاسیس می شود و با داشتن مسئول فنی واجد شرایط به ارائه خدمات دارویی و عرضه دارو، شیر خشک و مکمل های غذایی و رژیمی ، غذاهای کمکی شیرخواران، لوازم مصرفی پزشکی و فرآورده های بهداشتی و آرایشی مجاز مبادرت می نماید. (در اینجا منظور از مسئول فنی واجد شرایط، دکتر داروساز می باشد)

داروسازی در کتب مرجع

داروسازی در واقع هنر تهیه دارو و ارائه خدمات دارویی به افراد نیازمند می باشد . بنابراین علاوه بر علم، در ارائه خدمات هنر نیز لازم است . مثلا اینکه عوارض جانبی را طوری به بیمار انتقال دهیم تا صرفا سبب آگاهی وی شود نه اینکه باعث ترس فرد از مصرف دارو گردد.

در دانشگاه های ایالات متحده سوالی در رابطه با چرایی انتخاب رشته داروسازی در بین دانشجویان داروسازی مطرح گشته است که عمده پاسخ ها به شرح زیر بوده است :

۱. داروسازی بخشی مهم از تیم سلامت است .
۲. درآمد زایی خوبی دارد .
۳. موقعیت های شغلی زیادی دارد (مثلا صنعت ، داروخانه ، مراکز تحقیقاتی و ...)
۴. شغل قابل اعتمادی است .